

- MERLEAU-PONTY Maurice: Fenomenologia percepcji. Tłum. Małgorzata Kowalska, Jacek Migański. Warszawa: Wydawnictwo Aletheia 2001.
- OSSOWSKA Maria: Normy moralne: próba systematyzacji. Warszawa: PWN 1970.
- PALECZNY Tadeusz: Socjologia tożsamości. Kraków: Oficyna Wydawnicza AFM 2008.
- SZTOMPKA Paweł: Socjologia zmian społecznych. Kraków: Wydawnictwo Znak.
- TAYLOR Charles: Źródła podmiotowości. Narodziny tożsamości nowoczesnej. Tłum. Marcin Gruszczyński. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa 2001.
- URRY John: Socjologia mobilności. Tłum. Janusz Stawiński. Warszawa: PWN 2009.

O ZAGROŻENIU E-MANCYPACJĄ CZŁOWIEKA W PRZESTRZENI WIRTUALNEJ

Streszczenie

Nowa przestrzeń obecności człowieka, łącząca elementy rzeczywistości i wirtualności, stwarza przed ludźmi XXI wieku nowe możliwości, rodząc nowe pragnienia, a także nowe formy ryzyka. Jednym z obszarów zagrożeń w przestrzeni wirtualnej jest e-mancypacja człowieka, a więc pozbawienie go praw (mancypacja) w medialnym świecie społeczeństwa informacyjnego. Sytuacja ta rodzi pytanie o antropologię i humanistyczną kondycję działalności człowieka w przestrzeni wirtualnej. Nowe okoliczności cywilizacji sieci nie powinny ograniczać humanistyki jedynie do poszukiwania narzędzi badawczych możliwych do wykorzystania w przestrzeni wirtualnej, ale zmierzać do odnajdywania, w sensie często symbolicznym, możliwych przejawów obecności człowieka, wpływu technologii (zarówno pozytywnego, jak i negatywnego) na społeczeństwo i kulturę tak, aby użyteczność narzędzi cyfrowych nie oznaczała wyeliminowania czynnika ludzkiego. Zastąpienie humanistyki refleksją nad informacyjną technologią procesu poznawania jest metodyczną nieadekwatnością, która nie może wyeliminować pytania o pełnię człowieczeństwa także w przestrzeni wirtualnej.

Streściła Sylwia Jaskuła

Słowa kluczowe: e-mancypacja, humanistyka przestrzeni wirtualnej, podmiotowość, prawa kulturowe, przestrzeń wirtualna.

THE THREAT OF HUMAN E-MANCIPATIO IN VIRTUAL SPACE

Summary

The new sphere of human presence combining the elements of reality and virtual reality poses new opportunities for people in the 21st century, generating new desires, and new forms of risk. One of the threat areas in the virtual space is human e-mancipatio, which is depriving him of his rights (mancipatio) in the media world of information society. This situation raises the question about anthropology and humanistic condition of human activity in the virtual space. New facts of network civilization should not limit the humanities only to seek research tools that can be used in virtual space, but should aim to find, often in a symbolic sense, possible signs of human presence, the technological impact (both positive and negative) on society and culture, so that the usefulness of digital tools would not mean the elimination of the human factor. Replacement of the humanities with the reflection on the information technology of the learning process is a me-

thodical inadequacy, that cannot eliminate questions about the completeness of humanity also in the virtual space.

Summarised by Sylwia Jaskuła

Key words: e-mancipatio, the humanities of the virtual space, subjectivity, cultural rights, the virtual space.